

Rådets slutsatser om Eurojust – unionens enhet för rättsligt samarbete i den digitala eran

(2019/C 412/04)

RÅDET HAR ANTAGIT FÖLJANDE SLUTSATSER:

1. Rådet hänvisar till den nya strategiska agendan 2019–2024 som antogs av Europeiska rådet den 20 juni 2019, genom vilken skyddet av medborgare och friheter fastställdes som en central prioritering för nästa institutionella cykel. I enlighet med den strategiska agendan är unionen fast besluten att bygga vidare på och stärka vår kamp mot terrorism och gränsöverskridande brottslighet, förbättra samarbetet och informationsutbytet och vidareutveckla unionens gemensamma instrument.
2. Rådet välkomnar Eurojusts årsrapport för 2018 (7944/19) och de ytterligare framsteg som Eurojust har gjort med att fullgöra sin uppgift att som en central aktör verka för att underlätta och stärka samordningen och samarbetet på det rättsliga området mellan nationella myndigheter vid utredningar och lagföring av de allvarligaste formerna av gränsöverskridande brottslighet, i synnerhet terrorism, människohandel, människosmuggling, it-brottslighet och korruption. Under 2018 ökade, precis som under tidigare år, antalet ärenden vid Eurojust stadigt.
3. Rådet är tillfreds med att Eurojust har ingått nya samarbetsavtal med Albanien och Georgien och har slutfört förhandlingarna om ett samarbetsavtal med Serbien, liksom med att nya sambandsåklagare har stationerats vid Eurojust. Dessa samarbetsavtal bidrar, precis som sambandsåklagarna, avsevärt till att underlätta det rättsliga samarbetet med dessa tredjeländer, vilket även kan gagna andra aktörer, särskilt Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO), som inrättades genom förordning (EU) 2017/1939 ⁽¹⁾. Eurojust uppmanas att se till att de nya samarbetsavtalen träder i kraft så snart som möjligt, och i varje fall före den 12 december 2019, vilket är det datum då förordning (EU) 2018/1727 ⁽²⁾ ska börja tillämpas. Eurojust uppmanas att utreda om samarbetsavtal behöver ingås med andra tredjeländer i samband med upprättandet av samarbetsstrategin på grundval av artikel 52.1 i nämnda förordning. Rådet uppmanar också kommissionen att utarbeta rekommendationer om att inleda förhandlingar om internationella avtal så snart som möjligt efter den dag då nämnda förordning börjar tillämpas.
4. Rådet välkomnar att Eurojusts antiterrorism-register togs i drift i september 2019. I detta register sammanförs rättslig information om utredningar och åtal i kampen mot terrorism från EU:s alla medlemsstater. Registret, som innehåller information som översänts i enlighet med rådets beslut 2005/671/RIF ⁽³⁾, kommer att göra EU:s och dess medlemsstaters kamp mot terrorismen mer effektiv. Med tanke på att detta översändande av information från medlemsstaternas behöriga myndigheter till Eurojust är en förutsättning för att antiterrorism-registret ska fungera effektivt och ge mervärde till utredningarna vid medlemsstaternas myndigheter, upprepar rådet medlemsstaternas skyldighet att översända sådan information i enlighet med rådets beslut 2005/671/RIF.

Eurojusts roll

5. Rådet framhåller att Eurojust är en avgörande aktör inom området med frihet, säkerhet och rättvisa. Eurojust har en speciell och proaktiv roll vad gäller att samordna ärenden på området rättsligt samarbete i unionen. Eurojust är den enda EU-byrå som samordnar rättsliga myndigheter i varje länk i säkerhetskedjan. Byrån har en unik och mycket viktig roll inom samordning av utredningar och lagföring av allvarlig gränsöverskridande brottslighet mellan de nationella myndigheter som ansvarar för utredningar och lagföring under varje steg av den straffrättsliga processen, från det att ett brott börjar utredas fram till den slutliga domen.

⁽¹⁾ Rådets förordning (EU) 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (EUT L 283, 31.10.2017, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1727 av den 14 november 2018 om Europeiska unionens byrå för straffrättsligt samarbete (Eurojust), och om ersättning och upphävande av rådets beslut 2002/187/RIF (EUT L 295, 21.11.2018, s. 138).

⁽³⁾ Rådets beslut 2005/671/RIF av den 20 september 2005 om informationsutbyte och samarbete när det gäller terroristbrott (EUT L 253, 29.9.2005, s. 22).

6. Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) ansvarar för att stödja medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter med att förebygga och bekämpa allvarlig gränsöverskridande brottslighet. Eurojusts uppgift är däremot att stödja och stärka samordning och samarbete mellan de nationella myndigheter som har till uppgift att utreda och lagföra allvarlig gränsöverskridande brottslighet, både under utredningen och lagföringen. Eurojust och Europol kompletterar varandra och bör fortsätta sina insatser för ett nära och kompletterande arbete. Rådet är fast övertygat om att såväl Europol som Eurojust har ett intresse av att båda byråerna fungerar väl och effektivt, eftersom båda inom ramen för sina respektive mandat har samma målsättning: att effektivare bekämpa gränsöverskridande brottslighet i EU och därmed skapa ett säkrare Europa.
7. EPPO och Eurojust bör upprätta och upprätthålla en nära förbindelse som baseras på ett inbördes samarbete inom deras respektive mandat och behörighet och på utveckling av operativa, administrativa och förvaltningsmässiga inbördes förbindelser i enlighet med vad som anges i artikel 100 i förordning (EU) 2017/1939 om EPPO och i artikel 50 i förordning (EU) 2018/1727 om Eurojust. Eurojust kommer troligen att spela en viktig roll inom ramen för EPPO:s arbete, särskilt under dess tidiga skede. Eurojust innehar även en mycket viktig roll i fall där både deltagande och icke deltagande medlemsstater berörs samt i fall av bedrägeri som faller utanför EPPO:s behörighet. Båda aktörer har en unik roll och plats på EU-området med frihet, säkerhet och rättvisa. Rådet uppmanar Eurojust att upprätta en nära förbindelse med EPPO så snart denna myndighet har inlett sin operativa verksamhet. Eurojust bör sträva efter att bistå EPPO, särskilt efter att denna myndighet inlett sin verksamhet, bland annat genom att dela med sig av sin expertis, som förvärvats under nästan 20 år, i samordningen av och stödet till komplexa gränsöverskridande utredningar och förbindelser med stater utanför EU. Ett samarbetsavtal mellan EPPO och Eurojust bör ingås så snart som möjligt.
8. Rådet framhåller även betydelsen av samarbete mellan Eurojust och andra EU-organ och EU-byråer, såsom Olaf och Frontex. Alla dessa EU-aktörer bör, inom ramen för sina respektive mandat, samarbeta för att identifiera ytterligare synergieffekter och till fullo och konsekvent utnyttja sin potential att bistå medlemsstaterna i deras insatser för att skapa en säkrare miljö för EU-medborgarna.
9. Rådet uppmanar Eurojust att fortsätta att till fullo utnyttja sin unika ställning och utöka sin proaktiva roll genom att lägga fram synpunkter om utveckling och trender vad gäller brottslighet och kriminella företeelser inom och utanför EU och genom att öka de nationella myndigheternas kunskaper och stärka deras beredskap genom att dela med sig av information till dessa.

Digital straffrätt och ärendehanteringssystem (CMS)

10. Rådet understryker att EU:s polisiära och rättsliga samarbete kräver att informationsutbytet förbättras och att interoperabiliteten mellan EU-informationssystemen säkerställs, i full överensstämmelse med kraven på dataskydd, eftersom detta kommer att stärka ett snabbt, tillförlitligt och säkert utbyte av information och bevis mellan byråer och organ som Europol, Olaf, Frontex, EPPO och Eurojust. Eurojust har en avgörande roll när det gäller att säkerställa att nationella data kan kopplas till varandra, så att kopplingar mellan olika brottsutredningar kan göras. Man bör för detta ändamål säkerställa att de nationella medlemmarna i Eurojust har tillgång till det system för digitalt utbyte av elektroniska bevis som kommissionen har inrättat och som sköts av medlemsstaterna.
11. Rådet uppmanar kommissionen och Eurojust att fortsätta det initiativ om digital straffrätt som man lade fram vid mötet i rådet (rättsliga och inrikes frågor) den 6 december 2018 och som syftar till att göra det möjligt för rättsliga myndigheter i unionen att upprätta säkra förbindelser med varandra för att sända och ta emot (känsliga) uppgifter i brottmål. Man bör därvid beakta befintliga it-lösningar, som systemet för digitalt utbyte av elektroniska bevis och nätapplikationen för säkert informationsutbyte (Siena).

12. Det är mycket viktigt att Eurojusts it-infrastruktur och ärendehanteringssystem (CMS) fungerar effektivt och korrekt, i full överensstämmelse med kraven på dataskydd, så att Eurojust kan stödja nationella rättsliga myndigheter som hanterar allvarliga gränsöverskridande brottmål. Detta är av största vikt för att Eurojust ska kunna förse de behöriga nationella myndigheterna med den information och återkoppling om resultaten av uppgiftsbehandlingen som de kan förvänta sig i enlighet med den rättsliga ramen för Eurojust. Det nuvarande ärendehanteringssystemet är ganska gammalt och stöder inte informationsutbytet på ett korrekt sätt. Eurojust bör därför undersöka hur man kan förbättra och modernisera sitt ärendehanteringssystem, med beaktande av interoperabiliteten med befintliga lösningar och med lösningar som är under utveckling (t.ex. systemet för digitalt utbyte av elektroniska bevis).

Den nya Eurojustförordningen

13. Förordning (EU) 2018/1727 om Eurojust kommer att tillämpas från och med den 12 december 2019. Den nya rättsliga ramen gör det möjligt för Eurojust att på ett effektivare sätt hantera den ständigt ökande efterfrågan från de nationella myndigheterna, särskilt inom prioriterade brottsområden som terrorism, människohandel, människosmuggling, it-brottslighet och korruption.
14. Så snart den förordningen har börjat tillämpas kan Eurojusts kollegium formellt lägga fram ett utkast till ny arbetsordning, i enlighet med artikel 5.5 i förordningen. Efter rådets godkännande kan Eurojusts kollegium anta denna ordning. De berörda aktörerna uppmanas att göra allt som krävs för att främja ett snabbt antagande av arbetsordningen, som bör göra det möjligt för Eurojust att utföra sitt arbete på ett mer effektivt sätt.
15. Rådet anser att det är mycket viktigt att Eurojust kan koncentrera sig på sitt operativa arbete, särskilt eftersom antalet ärenden ständigt ökar. Eurojust uppmanas därför att fortsätta att genomföra ändringar som leder till en effektivare och modernare styrning som EU-byrå. Med tanke på Eurojusts unika roll på EU-nivå när det gäller att samordna utredningar och lagföring vid allvarlig gränsöverskridande brottslighet, inbegripet dess betydande stöd till gemensamma utredningsgrupper, bör man säkerställa att Eurojust kan inrikta sig på ärenden som kräver sådan samordning. Andra ärenden som kan underlättas genom informationsutbyte och/eller översändande av rättsliga handlingar bör hanteras genom andra kanaler, till exempel det europeiska straffrättsliga nätverket.
16. Rådet välkomnar det avtal som ingåtts mellan Eurojust och Danmark som säkerställer att tillämpningen av Eurojustförordningen inte lämnar några luckor i EU:s ramar för rättsligt samarbete.

Förbättring av samarbetet och samordningen med nätverk

17. Rådet hänvisar till sina slutsatser av den 6 juni 2019 om synergier mellan Eurojust och de nätverk som inrättats av rådet på området straffrättsligt samarbete (EUT C 207, 18.6.2019, s. 1). Rådet uppmanar Eurojust att, i samarbete med det europeiska straffrättsliga nätverket, nätverket mot folkmord, nätverket för gemensamma utredningsgrupper och det europeiska rättsliga nätverket mot it-brottslighet (EJCN), genomföra slutsatserna i det dokumentet, med beaktande av förslagen och rekommendationerna i det gemensamma dokument som bifogas slutsatserna.

Resurser

18. Rådet hänvisar till Europeiska rådets slutsatser av den 18 oktober 2018, där man efterlyser åtgärder för att ge Europol och Eurojust tillräckliga resurser för att möta de nya utmaningar som den tekniska utvecklingen och den föränderliga säkerhetshotbilden leder till, inbegripet genom samarbete mellan organ och förbättrad tillgång till information. De nuvarande säkerhetshoten mot EU och dess medlemsstater – som utgörs av terrorism, människosmuggling, it-brottslighet, människohandel och narkotikahandel – fortsätter att kräva verkningsfulla insatser från polisen och rättsväsendet. I detta sammanhang understryker rådet att säkerhets- och straffrättskedjan bör ses som en helhet för att säkerställa övergripande säkerhet i unionen. Betydelsen av alla aktörer i denna kedja och den roll de har bör därför erkännas för att undvika att det uppstår hinder i någon del av kedjan eller, ännu värre, strafflöshet i slutändan.

19. Rådet är medvetet om att Eurojust har en ständigt ökande arbetsbörda, med dess nya arbetsuppgifter i samband med anti-terrorismregistret, det ökade samarbetet med tredjeländer och det praktiska genomförandet av förordning (EU) 2018/1727. Även om Eurojusts operativa arbetsbörda och arbetsuppgifter har ökat avsevärt har dess budget inte gjort det. Dessutom påpekar rådet att den föreslagna ökningen av de finansiella resurserna för brottsbekämpande organ inom ramen för nästa fleråriga budgetram, som kan leda till ett större antal ärenden, kan få ytterligare konsekvenser för Eurojusts arbetsbörda. Rådet upprepar vikten av att it-infrastrukturen och ärendehanteringssystemet är effektiva, aktuella och välfungerande så att Eurojust kan utföra sina uppgifter på ett effektivt sätt. Rådet inser att det krävs lämpliga mänskliga och finansiella resurser för att åstadkomma sådana förbättringar.
 20. Mot bakgrund av ovanstående anser rådet att Eurojust bör ges tillräckliga resurser, bland annat för att gynna de nätverk som är beroende av Eurojusts budget, för att säkerställa att Eurojust fungerar väl som en viktig aktör inom EU:s säkerhets- och straffrättskedja och för att säkerställa den fortsatta utvecklingen av dess viktiga strategiska och operativa arbete.
-